

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigesimo-Octavo De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An pars iustè ab sponsalibus resiliens ob ingressum religionis, vel ob aliud
impedimentum inculpabile teneatur comparti soluere expensas, si quas in
parandis nuptiis fecit. Pun. 33.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

mentum audiuit, qui tamen de hoc impedimento non præstiterunt iuramentum: sicuti rectè dixit Coninch. dicto dub. 11. num. 79. Sanchez. disp. 7. num. 10. Gutierrez. cap. 3. num. 9. Excipi tamen debet, nisi testator de impedimento consanguinitatis, vel affinitatis, nam eo casu si deponat se audiuisse saltem à duobus suis maioribus, distinguatque aperte gradus ab utraque parte iuxta Textum in c. licet ex quadam de Testibus ei fides adhibetur: qui ea aperta gradus computato æquivaleret deponitioni certæ de impedimento, ob quam causam in dicto capite licet requiruntur duo testes de audita consanguinitate deponentes; quia agebatur de matrimonio contracto dissolventes, pro cuius dissolutione duo testes necessarij sunt. Cum ergo pro sponsalium dissolutione vnicus testis sufficiat, si hic deponat de audita consanguinitate distinguens aperte gradus ab utraque parte plenam probationem consequitur. Secundùm Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 7. §. 10. num. 2. Gutierrez. canon. 99. lib. 1. c. 11. num. 34 & de matr. c. 36. num. 10. Sanchez. lib. 1. disp. 7. num. 11. Malcard. d. conclus. 103. §. 5. num. 10. & alios. Denique deponens debet esse persona honesta, non verò vilis; hæc enim neque ad denunciam admitteretur, nisi factum ita clandestinum sit, ut alter non possit probari, Argum. Textus cum Glossa cap. cum dilecti de electione. c. præterea, de Testibus: cui testimonio quantum deferri debeat. Iudicis arbitrio remittendum est, ut latè tradit Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 90. Et notatur Sanchez. d. disp. 7. num. 12. Gutierrez. d. cap. 3. num. 12.

5. Difficilis autem non leuis est. An si sponsalia iurata fuerint sufficiat vnicus testis deponens ex certa scientia de impedimento? Negant Gloss. cap. super eo de consanguinit. Et assunt verbo fama & c. præterea el. 2. de sponsal. verbo, nisi. Gregor. Lopez. leg. 18. tit. 9. part. 1. verbo iura. Paludan. in 4. d. 27. quest. 1. m. 3. casu 9. num. 27. & alij relati à Sanchez. & Gutierrez. statim referendis. Mouentur tamen ex dicto capite præterea, ubi dicitur vnicus testimonium sufficere ad dissoluenda sponsalia, nisi sint iurata. Tum ex dicta leg. 18. ibi: [mas si tal desposorio como sobredicho es fuele firmado por juramento no feria creido en su cabo ninguno de los sobredichos.] Tum ex cap. cum in tua 27. de sponsalib. ibi: ultra testem fama requiritur, eo quòd illa sponsalia iurata erant. Tum ex ratione, quia ideo vnicus testis deponens de impedimento sufficit ad sponsalia non iurata dissoluenda, quia agitur de peccato sponsoi virando, quod maximè fauorabile esse debet; at cum sponsalia iurata sunt, agitur de impedienda iuramenti obseruatione, ergo hæc obseruatio, vt potè certo debita omittenda non est ob impedimentum incertum, nec plenè probatum.

6. Nihilominus verius, & probabilius est sufficere vnicum testem integrum de causa impedientia matrimonij deponentem. Si alij relatis docent Couaruu. 4. decret. 2. part. c. 7. §. 10. num. 2. Malcard. de probat. concl. 103. §. 10. Sanchez. d. disp. 7. num. 8. Gutierrez. de matr. cap. 3. num. 7. Mouentur quia probatio famæ de impedimento sufficiens est ad sponsalia etiam iurata dissoluenda, vt deciditur capite super eo de consanguinit. Et assunt. Sed vnus testis integer æquè, imò efficacius ac fama probat, vt est in confesso apud omnes, & vt videre est in Malcard. de probationibus concl. 753. Sanchez. lib. 2. de matr. disp. 45. numero 27. Ergo, &c. Deinde in capite super eo de testibus expressè dicitur vnicus testimonium sufficere ad dissoluenda sponsalia, neque restringitur decisio ad sponsalia non iurata. Ergo non est à nobis restringenda, præcipuè cum ad eam pro contraria parte non vigeant.

Nam testis, cuius mentio fit in cap. præterea non erat omnimodò exceptio maior, quia nomine non publicato deponens, allegabatque turpitudinem suam, cum tamen ad dissoluenda sponsalia iurata nomen testis coram partibus publicandum esset. Idem dici potest ad leg. 18. testis enim ibi ad ductus consanguineus est contrahentis, & ob eam causam aduersus sponsalia iurata non plenè probat. Testis verò relatus in cap. cum in tua non deposuit, sed solum denunciavit impedimentum, ideòq; mitum non est, quòd ultra eius denunciationem fama impedimenti probata requiratur, vt bene ex Alexand. de Neuo ibi num. 9. notatur Sanchez. d. disp. 7. num. 14. Gutierrez. cap. 3. num. 13. Ad rationem autem respondeo, siue sponsalia iurata sint, siue non, semper agi de vitando peccato sponsoi, ne impediti matrimonium contrahant, neque sibi agitur de impedienda iuramenti obseruatione, sicuti nec de impediendo iure alterius quaesito, quia stante ea probatione de impedimento, obseruatio iuramenti, & ius sponsoi sibi quaesitum cessat.

7. Tertio ex fama à fide dignis orta sumitur sufficiens probatio ad sponsalia etiam iurata dissoluenda, vt deciditur, super eo de consanguinit. Et assunt. Et tradunt aduersus Paludan. ex communi sententia Couaruu. 4. decret. 2. part. c. 7. §. 10. num. 2. Sanchez. d. disp. 7. num. 14. Gutierrez. de matr. c. 3. num. 13. Vt autem fama probet debet esse allegata, & probata, quia Iudex non a iure iudicare potest. Quare non credo quòd ait Sanchez d. disp. 7. num. 15. sufficere esse impedimentum notorium, nisi esse notorium probetur, aliàs Iudex sententiam feret ex priuata noticia, & non publica, vt bene notatur Gutierrez. num. 14. Iudex autem priuata famæ noticia ductus poterit per ipsam

Err. de Castro. Sum. Mor. Part. V.

de plano, & absque ordine vllbi iudiciario, & absque vlla participatione de impedimento inquirere, sicuti alijs relatis dixerunt Sanchez d. disp. 7. numero 5. Gutierrez. cap. 3. num. 14. Et licet Sanchez probauerint in hæc speeie opus non esse, vt testes iurent, rectius Gutierrez. Affirmauit id necessarium esse, eo quòd testi non iurato in præiudicium tertij credi non debet, vt Superius diximus, & docuit ipse Sanchez. num. 10. Deinde debet esse forma non infirmata alijs clarioribus probationibus contrarijs ex Textu, in c. cum in tua de sponsalibus & ibi Gloss. verbo, famam. Malcard. d. concl. 1035. num. 14. Sanchez d. disp. 7. num. 16. Gutierrez. cap. 3. num. 15. Infirmitur autem prædicta fama consanguineorum iuramento ex dicto capite cum in tua, & ibi Abbas, & Alexand. de Neuo. Sanchez. num. 17. & Gutierrez. supra num. 15. imò & ipsorum contrahentium iurantium se non esse consanguineos, arbitrioque Iudicis relinquuntur quantum huc iuramentum deferendum sit, vt ex Malcard. num. 16. Sanchez. & Gutierrez. loc. cit. constat.

Et licet Anton. cap. super eo de eo qui cognouit consanguinitatem. n. 7. & ibi Præposit. num. 4. censent iuramentum sufficere ad impediendum matrimonium, verius tamen insufficientem esse, vt colligitur ex capite super eo. Tantum enim famæ, quæ est acclamatio, seu opinio maioris partis vicinæ, in qua ad minus habitant decem conceditur hæc potestas, vt virtute illius dissolui sponsalia possint; non autem rumor, qui est opinio minoris partis, vt ex Gloss. Cardin. Alexand. de Neuo docuit Sanchez d. disp. 7. in fine, numero 18. Gutierrez. d. cap. 3. num. 16.

8. Hucusque loquuti sumus de probatione causa impedientis matrimonium; ac si causa quæ ad sponsalium dissolutionem allegatur, matrimonij impedita non est, sed solum concedit alteri ius resiliendi, esto Paludan. in 4. d. disp. 27. quest. 1. art. 3. casu 1. num. 17. existimet vnicum testem, vel famam iuxta supra dicta satis esse, vt Iudex sponsalia dissoluat, mentò contrarium docet Sanchez. lib. 1. disp. 7. num. 7. Gutierrez. cap. 3. num. 17. Coninch. dub. 11. conclus. 4. num. 8. Layman. lib. 5. tract. 10. 1. part. cap. 2. num. 12. vers. Dico 3. eo quòd in dicto euentu non agitur de peccato vitando, ob cuius rationem concessum est in dicto cap. super eo, & cap. præterea, quòd vnus testis, vel fama sufficiant. Sed tractatur de solo tertij præiudicio, vbi necessarij sunt duo testes, sicut in omnibus alijs casibus ex leg. vt iurifurandi, Cod. de testibus cap. licet ex quadam, cap. veniens cap. in omni negotio de Testibus Excipit tamen Layman. dicto num. 12. nisi timeantur infelices exitus, & scandala ex tali matrimonio, quia eo casu vnus testimonium sufficiens esset, sed est frustranea exceptio, nam stante eo timore probabili sponsalia dissolui possent nulla alia causa comprobata. Illud verò certum esse debet pro foro conscientie ad dissoluenda sponsalia vnicum testem fide dignum etiam non iuratum sufficere, quia ex vi illius testimonij probabiliter, & prudenter iudicare potes impedimentum adesse, vti dixit Sanchez. d. disp. 7. num. 2. Gutierrez. cap. 3. num. 17.

PUNCTVM XXXIII.

An pars iuste ab sponsalibus resiliens ob ingressum religionis, vel ob aliud impedimentum inculpabile teneatur comparti soluere expensas, si quas in parandis nuptiis fecit?

- 1. Affirmant plures.
- 2. Verius est nullam esse obligationem iuste resilienti.

1. Affirmant Gutierrez. lib. 2. canon. 99. cap. 22. à num. 19. & de matr. cap. 78. num. 3. Henric. lib. 12. de matrim. cap. 10. in fine. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. 1. part. cap. 2. num. 9. ducti ex eo quòd contrahentes tacitè obligentur se feruare indemnes casu quo absque culpa sponsalia soluuntur, Argum. Textus in leg. si pecuniam 5. ff. de conditione causa data: vbi dans pecuniam alicui vt iret Capuam altero nondum profecto pœnitere potest, ita tamen vt profecturo soluat expensas, si quas fecit, neque enim æquum erat, vt profecturus damnum pateretur, cum nullum ex dissolutione contractus commodum reportaret, potius enim illud damnum pati debebat qui ob sui commodum contractum dissoluit. Ergo soluens sponsalia absque alterius culpa, alterum indemnem feruare debet.

2. Cæterum etsi hæc sententia satis probabilis sit, probabilior est existimo affirmantem nullam iuste resilienti obligationem esse soluendi expensas ab alio factas, quam tenet Petr. de Ledesm. de matr. quest. 47. art. 1. dub. 2. Sanchez. lib. 5. de matr. disp. 5. numero 3. eo quòd nullo iure cautum sit sic resilientem obligatum esse ad prædictas expensas: nam lex si pecuniam id non probat, nam dans pecuniam profecturo Capuam ideo obligatur feruare indemnem profecturum, si ante profectorem pœnitent, quia ipse pœnitere potest, non tamen profecturus, & cum sit inæqualis

conditio, merito obligatur soluere profecturo expensas, si quas in parando itinere fecit; quippe non in sui fauorem, sed in fauorem dantis pecuniam supponentur factae. Secus vero est in sponsalibus, in quibus aequalis est utriusque sponsi conditio, uterque enim iuste resiliere potest impedimento apposito, vel religionis ingressu. Non igitur ex vi iuris positui vnus alteri obligatur expensas soluere. Ex natura autem contractus haec obligatio non inferitur necessario, siquidem potest fieri absque eo quod vnus alteri ad praedictas expensas obligetur, quinimo sic videtur fieri, dum haec obligatio non exprimitur, & ius liberè resiliendi cuiuslibet est concessum. Et per haec sic satis oppositae rationi.

PUNCTVM XXXIV.

Qualiter puella in loco tuto constituenda sit, cum ab alio exigitur pro sponsa?

- 1 Quoties est timor alicuius violentiae, si in domo parentum existat puella, debet iudex eam in loco tuto constituere.
- 2 Ibi constituta examinanda est interposito iuramento de fide data.
- 3 Examinata puella, si nubere velit vno contentente, statim ei tradenda est, secus si negauit fidem datam.
- 4 Idem est dicendum, si in potestate matris, vel tutoris existat.

1. **P**restigi exigi à duobus simul contententibus de fide data, vel ab vno tantum. In vtroque casu si probabilis sit timor alicuius violentiae, si puella in domo parentum, seu consanguineorum commoretur, potest, & debet iudex Ecclesiasticus eam in loco tuto, vt in Monasterio Monialium, vel alia domo constituere, quia ad ipsum pertinet, ne damnum innocenti inferatur, neque matrimonia coadè fiant, sicuti habetur cap. cum locum. 1. 4. de sponsalibus. & tradit ibi Abbas, Praepositus. & Doctores communiter.

2. Constituta puella in eo loco examinanda est à Iudice interposito iuramento de fide data cuiusque ex illis duobus viris fidem dederit? factaque illius declaratione non statim illi viro tradenda est, tamenque velis, sed concedendum est alteri colliganti tempus probandi prius sibi fidem datam esse, & iuxta illius probationem causa decidenda est, interim tamen permanere debet puella in eo loco, vt colligitur ex dicto cap. cum locum; ibi: Facias puellam de cuius matrimonio queritur in domo, in qua nihil eam timere oporteat honeste teneri, donec praedicta causa terminata fuerit, & sententia sine contradictione cuiusque valeat executioni mandari, & notauit Gutierrez de matr. cap. 37. post. med. vers. rursus num. 3.

3. Quod si vnus tantum contententis, sitque probabilis timor violentiae, vel ab ipso, eiusque consanguineis, vel à puellae parentibus: constituta in loco tuto, neminique suspecto examinanda est, cuiusque liber consensus explorandus. Quo explorato si nubere velit contententi statim absque vlla mora iudex Ecclesiasticus sumptaria informatione nullum inter ipsos impedimentum adesse, eos coniungat, vel coniungi faciat. Verum si ipsa fidem assertam negauerit, remanere debet in deposito, quousque sententia ferenda sine contradictione cuiusque executioni mandari possit, iuxta praedictum Textum cum locum. Probabile tamen est (vt inquit Gutierrez. dicto cap. 37. num. 3. circa finem.) reddi posse parentibus interim dum his agitur, & exactior sponsalium probatio sit, & imposito illis praepcepto sub censura, sumptisque fideiussoribus idoneis competentis poenae pecuniariae soluendae, ne durante lite alteri puella nubat, neque ex illo loco exhibi, cuius decreti Parochi illius loci monendi sunt, & sub censuris, aliisque poenis astringendi, ne contra faciant.

4. Ob eandem causam, si mater legitima tutrix filiam impuberem alicui in matrimonium promiserit, remouenda est ab eius consortio, & in loco tuto collocanda, quousque pubes facta liberum consensum de matrimonio contrahendo praestet, quia existens sub potestate matris tutricis praesumpti potest coadè consenturaci, cui à matre promissa est. Sic Paul. de Castro, conf. 127. volum. 1. Couaruu. 4. de reat. al. 2. part. cap. 3. §. 6. num. 2. Gutierrez. dicto cap. 37. vers. in tertio casu.

Qui censent ob praedictam causam non esse matrem à tutela remouendam, tamen ab educatione filiae remoueat.

DISPUTATIO II.

De matrimonij essentia.

PUNCTVM I.

Vnde dicatur matrimonium: Et quid sit?

- 1 Vnde dicatur matrimonium?
- 2 Matrimonium multipliciter sumitur. Et eius definitio propria expenditur.
- 3 Satisfit obiectioni, Et declaratur, qualiter Beatissima Virgo matrimonium contraxerit?
- 4 Triplex est matrimonium.
- 5 Quo tempore matrimonium est institutum in ratione contractus?
- 6 Quo tempore in ratione Sacramenti, Et à quo fuerit institutum?
- 7 Matrimonium Sacramentum virtutem habet conferendi gratiam ex opere operato.

MATRIMONIUM dicitur teste Aug. lib. 19. contra Faustum, c. 26. & Aulo Gellio lib. 18. c. 6. quia foemina nubit, vt mater efficiatur, Vocatur connubiū, seu nuptiae, quia virgo quasi sub obtrectu, & velatur cum nubit in signum subiectionis viro, & erubescencia, iuxta illud Gen. 20. Hoc erit in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt. Fateor tamen nuptias potius solemnitate, & celebritate contractus coniugalis, quam ipsum coniugium, significare, vt dixit Velembeg. in para. tit. de ritu nuptiar. num. 1. Denique appellatur coniugium, quia duos in carne vna coniungit. Quod si roges, quare matrimonium potius à matre nomen accepit? Plures congruentias adducit Nicol. Motius de matr. in princ. num. 1. duae mihi videntur potissimae. Prima, quia prolis, ad quam matrimonium dirigitur mater certa parens est. leg. §. ff. de inuis vocando, cum tamen largè pater incertus sit. leg. filium ff. de his qui sunt sui, vel alia. iuris. Secunda, quia foemina in matrimonio grauius onus sustinet, quippe prolem in vtero, & extra vterum sua lublstantia alit, donec per se quodammodo stare possit.

2. Deinde matrimonium aliquando sumitur pro iplo contractu, quo sponsi sibi inuicem mutuum in corpora potestatem concedunt ad matrimonij vsum, frequentius tamen pro ipsa potestate, & sic sumptum communiter definitur. *Coniunctio maritalis viri, & foeminae inter legitimas personas in diuina vna, consuetudinem retinens, vt colligitur ex Modestino leg. 1. ff. de ritu nuptiar. §. 1. in stir. de patria potest. cap. illud, in fine de praesumpt. & in summa 17. q. 2. leg. regia. tit. 1. part. 4. & tradunt omnes Doctores apud Couaruu. m. 4. de reat. 2. part. in princ. num. 1. Matien. leg. 5. compilat. in Rub. tit. 1. num. 1. Thom. Sanch. lib. 2. de matr. disp. 1. n. 1. Bassi. Ponce lib. 1. de matr. cap. 2. Dicitur Coniunctio maritalis, quia ex mutua traditione manent coniuges vniti, & ligati, & quasi vnum efficiunt. Viri, & foeminae, vt exprimitur persona coniungendae, quae debent esse legitimae, hoc est nullo impedimento astrictae. *Individuam vna consuetudinem retinens*, id est insolubile: in quo matrimonium ab aliis contractibus longè differt, qui mutuo consensu celebrati mutuo consensu dissoluantur, non sic matrimonium ex Diuina institutione: tum vt proles apertius generetur, & educetur: tum vt coniunctio Christi cum Ecclesia significetur.*

Verum quia praedictus contractus à Christo Domino in Sacramentum eleuatus est, sic placet Toledo lib. 7. sum. cap. 5. esse definiendum, vt sit contractus viri, & foeminae legitimus quo mutua corporum potestas traditur gratiae spiritualis collatae consentit Gregor. de Valen. 4. de disp. 10. quast. 1. part. 1. Bassi. Ponce lib. 1. de matr. cap. 2. num. 10.

3. Quod si obiecias. Beatissima Virgo voto castitatis astricta teste August. lib. de virginis. cap. 4. ex Diuino mandato (aliter enim non poterat) matrimonium contraxit cum Ioseph, Matth. 1. Lucae. 2. cui tamen non videret in sui corpus potestatem ad copulam concessisse: ergo de essentia matrimonij non est haec potestas. Respondeo cum Gratiano in cap. beata 27. q. 2. Beatissimam Virginem concessisse Ioseph praedictam potestatem, sed quia Diuino Spiritu secuta erat ea potestatem nunquam fore vsurum, potuit matrimonium contrahere; quia de essentia matrimonij non est generatio, sed potestas ad generandum, & consequenter neque consensus in generationem, sed in illius potestatem. Quod si iterum obiecias, saepe coniuges non possunt sibi mutuo petere, nec reddere debitum, vt contingit cum confirmato matrimonio ex communi consensu professionem in religione approbata emittunt, & tamen matrimonij perseverant. Ergo matrimonij non est potestas ad vsum generationis. Respondeo negando consequentiam, quia vere potestatem habent tamen extrinsecè impedi